

Казки про мудрість

Як чоловік кішку вчив працювати

Як чоловік кішку вчив працювати Жив собі одного разу нежонатий парубок. Жив на доброму господарстві — мав землю, худобу. Та робити не було кому, бо він один, а мати стара.

Роки минали, захворіла небога-мати й померла. Залишився легінь сам і вже мусив навіть домашню роботу порядкувати. Дарма, знав усе, що потрібно і в хаті, і коло хати, та часу для всього не вистачало.

«Як собі допомогти? Треба женитися,— думає.— А до кого б піти сватати?»

Хотів він, щоб жінка була і роботяща, і гарна.

Полюбилася парубкові дівчина в одного газди — вродлива, поставна. Послав до неї парубок сватачів. Прийшов і сам.

— Донька у нас на відданні. І здорова, і красна, нівроку. Та має одну хибу — не до роботи вона! — каже мати.— Знаєте, люди добрі, росла у нас одна, ми їй робити не давали.

Коли дівчина почула, що каже про неї мати, сама осміліла й собі говорить:

— Віддаватися хочу. Та тільки так, щоб мій чоловік мене не примушував робити!

— Ой, так, так,— притакує на сватанках мати. Глянув легінь по хаті, підморгнув йому старий — батько дівчини. Парубок тут і каже:

— Коли так, най буде так! Не буду я тобі, небого, ніякої роботи давати, не буду й збиткувати.

Побралися легінь і дівчина. Молодий повів жінку до себе на газдівство, бо хата давно плакала за жіночими руками. Почали молоді жити.

Час минав. Минав день за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем. Чоловік рано встане, нагодує худобинку, дасть їсти курям, свиням, потім зварить сніданок собі й жінці. Жінка встане з постелі, потягнеться, позіхне, проміє очі й сідає до столу. Чоловік подасть їжу, потім запряже коней до воза й іде в поле робити.

Що чинить удома молодиця? Посидить перед дзеркалом, припарадиться і — гайда по селу. Тут постоїть, поговорить, там послухає, ще десь посміється. На полуденок піде до матері, по обіді знову по плітках. Доки від хати до хати селом піде, і вечоріти починає.

Вертається чоловік з поля й не знає, до чого взятися. Коней треба випрягати, корови доїти, свиней годувати... Роботи стільки, що потилицю почухати нема коли. Доки чоловік впорядкує худобу, і ніч приходить. Зайде до хати, а вечері нема. Вечерю слід би приготувати жінці, а вона сидить собі зі складеними руками на колінах. Чоловік-неборак не каже їй нічого. Розпалює вогонь, варить їсти. За готову страву сідає й жінка.

І кожного дня так. Чоловік уже так наробився, що з ніг падає, а молода жінка — все по селу та по сусідах. Чоловік терпів, терпів, та далі вже не міг. Одного рана, коли впорядкував худобу, зібрався в поле з кінями, каже він кішці, що сиділа на припічку:

— Слухай, неборанько-кішко! Я йду в поле пшеницю сіяти! Доки з поля прийду, щоб ти на дворі та в хаті зробила порядок! Помий посуд, приготуй вечерю, підмети хату.

— Ти, чоловіче, здурів? Де ти видів, щоб кішка таке могла вчинити.

— Я тобі нічого не кажу! Робити тобі не велю. Лежи собі! — відповів чоловік жінці й пішов на поле.

На вечір чоловік повернувся стомлений додому. А вдома все в безладді. Не знає він, за що взятися. Сердитий, відчинив двері й гукнув:

— Кішко! Де ти була цілий день? Чому такий непорядок у хаті? Чому такий непорядок на дворі?

І вхопив чоловік кішку за ноги, прив'язав жінці на плечі й почав пригощати ременем. Б'є, б'є, б'є. Кішка рветься, дряпає жінку по спині, так що кров цідиться. А чоловік робить своє — б'є та б'є.

Коли газда перестав кішку вчити розуму й працювистості, розв'язав її і відпустив, жінка почала плакати:

— Ти сякий, ти такий! Що ти наробив? Я йду до мамки на скаргу! Дасть тобі мамка, навчить тебе

розуму мій няньо!

— Не плач, небого! — каже чоловік жінці.— Я тебе не бив, я бив кішку за те, що вона не хоче робити.

Та жінка нічого не слухала, схопилася й побігла до мамки, там поплакати. Показує подряпану спину, подерту сорочку.

— Та чим і як тебе побив?

— Бив не мене, а кішку на мені! — каже жінка матері.

— Ага! Кажеш, що він бив не тебе, а кішку? Коли так, ми на нього ніякого права не маємо. Коли буде бити тебе, тоді ти до нас і приходь! Ми його суду віддамо.

Прийшла молода жінка додому й лягла спати. Рано чоловік зібрався в поле і знову наказує:

— Дивися, кішко, щоб удома був порядок. Помий посуд, підмети хату, приготуй вечерю, доглянь худобу, веретено ниток наряди.

Жінка встала з ліжка, одяглася, поїла й знову по плітках. Коли йшла з дому, просила кішку:

— Дивися, небого, щоб порядок був. Бо знову тебе буде бити!

І пішла собі. Цілий день ходила. На вечір прийшла додому. Сіла на піч, дрімає, чекає чоловіка, щоб їсти наварив, коли з поля вернеться.

Прийшов чоловік і бачить: у хаті порядку нема, на дворі худоба голодна, кури не погодовані.

— Кішко! Що я тобі наказував? Чому посуд не митий, постіль не застелена, кімната не заметена, вечеря не приготовлена ?;

Вхопив чоловік кішку, стягнув з жінки сорочку, прив'язав їй кішку до хребта і почав лупити палицею. Кішка нявкає, кидає собою, рве на жінці тіло. Коли чоловік добре набив кішку, відв'язав і пустив. А жінка собі з плачем до мамки. Подивився батько, подивилася мати на доньку й кажуть:

— Ми тобі, донечко, допомогти не можемо! Видиш, твій чоловік б'є не тебе, а кішку. На кішку він право має. Коли буде бити тебе, ми його до суду віддамо. Іди, небого, додому.

Повернулася молодиця додому із сльозами і лягла спати голодна.

Рано чоловік збирається на роботу і знову наказує:

— Дивися, кішко, щоб на дворі порядок був. Бо коли не буде, не чекай мене з поля жива.

Забирайся в світ, бо знайду тобі загибель!..

Кішка наче зрозуміла слова господаря, з острахом втекла на ганок.

— Ти, чоловіче, здурів або що сталося? Чому ти імився до кішки? Хто чув таке, щоб звірина робила в хаті порядок?

— Ти, жінко, лежи собі! Я тобі нічого не кажу і робити не велю.

Пішов чоловік у поле. Та жінка вже пліткувати не йшла. Взятася до роботи: помила посуд, нагодувала гусей, курей, свиней, постелила ліжко, замела хату, приготувала вечерю. Сіла за кужіль і ще й два веретена ниток нарядла.

Чоловік здивувався, коли побачив такий порядок.

— Пішло на хосен кішці! — сміявся.— Навчилася кішка порядок робити?

Жінка лише почервоніла, та нічого не відповіла. З неї стала файна газдиня.